НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П□ДРАГОМАНОВА

ЧЖАН ЛУ

УДК 378.637:016

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО РОБОТИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

13.00.02□– “Теорія та методика музичного навчання”

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ□– 2016

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, професор,
заслужений діяч мистецтв України
Болгарський Анатолій Георгійович,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова,
професор кафедри теорії та методики музичної освіти,
хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
Пляченко Тетяна Миколаївна,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
завідувач кафедри
інструментально-виконавської майстерності;

кандидат педагогічних наук, доцент
Софроній Зоя Василівна,
Чернівецький Національний університет
імені Юрія Федьковича,
доцент кафедри музики.

Захист відбудеться 25 травня 2015 року о 16 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розіслано 25 квітня 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради **Паньків Л.І.**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Усі сфери культурно-освітнього життя сучасного суспільства охоплені неперервними процесами інформатизації, інтеграції, трансформації та глобалізації. Ці процеси суттєво впливають і на сучасну систему вищої освіти. По закінченні вузу молодий учитель має вільно володіти цілим комплексом компетентностей, ефективно використовувати передовий досвід у різних формах педагогічної діяльності. Впровадження сучасних підходів до вибору форм і методів фахової підготовки вчителів нової формації передбачає формування у них здатності критично аналізувати соціокультурні явища сьогодення, вміло використовувати музику і мистецтво, зокрема, хорове, в якості потужного засобу духовного становлення підростаючого покоління.

Специфіка диригентсько-хорової підготовки студентів у період інформаційного перенасичення музичного простору вимагає від вищих навчальних закладів розробки нових підходів до визначення змісту, форм і методів фахового навчання з метою розширення загальної музичної ерудиції студентів, їх орієнтації на ту музичну інформацію, яка б забезпечувала поглиблення фахових знань, розвиток спеціальних умінь і навичок. Значний потенціал для розвитку фахових компетентностей, збагачення загального мистецького досвіду містять індивідуально-групові форми диригентсько-хорового навчання студентів.

Аналіз робіт у галузі загальної та мистецької педагогіки свідчить про наявність наукового підґрунтя для визначення методичних засад диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи в загальноосвітніх навчальних закладах. Визначено зміст понять “підготовка” та “форми навчання” у загальнопедагогічному аспекті (І. Бех, Н. Гавриш, С. Гончаренко, М. Скаткін, О. Сухомлинська, М. Фіцула та ін.), розкрито теоретико-методичні основи організаційних форм фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва (Е. Абдуллін, А. Козир, О. Олексюк, Г. Падалка, Т. Пляченко, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.); досліджено загальні культурологічні та мистецтвознавчі засади фахової підготовки хорових диригентів (А. Авдієвський, А. Болгарський, Г. Єржемський, В. Живов, Л. Іконникова, Л. Зиновьєва, Ю. Кузнєцов, К. Пігров, В. Семенюк, Фен Ібінь, Лі Цзюньшен та ін.); розроблено методики навчання у хоровому класі та сформульовано принципи вокально-хорового навчання студентів (Л. Безбородова, С. Казачков, Т. Петрова, Лінь Хай, Чжан Вейцзя, Цзінь Нань та ін.); розроблено методики вокально-хорової роботи з учнями загальноосвітніх шкіл (Д. Огороднов, Н. Орлова, Г. Стулова, Г. Струве, Л. Хлєбнікова та ін.).

Однак, не зважаючи на теоретичне і практичне значення кола розглянутих питань, у мистецько-педагогічній галузі вищої освіти нині бракує системного дослідження методичних засад диригентсько-хорової підготовки

майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи в загальноосвітніх навчальних закладах, що посилюється наявними суперечностями:

- між існуючими формами мистецького навчання студентів і невизначеністю особливостей індивідуально-групових форм диригентсько-хорової підготовки;
- між практичною необхідністю взаємозв'язку індивідуальних і групових форм диригентсько-хорового навчання студентів та обмеженим їх науковим обґрунтуванням;
- між нестачею методичного забезпечення індивідуально-групових форм диригентсько-хорової підготовки майбутніх педагогів і рівнем їх готовності до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.

Подолання цих суперечностей вимагає глибокого вивчення сутності та змісту організаційних форм диригентсько-хорової підготовки; розробки методичного забезпечення дисциплін диригентсько-хорового циклу та визначення їх особливостей в умовах індивідуально-групового навчання; удосконалення процесу загальної фахової підготовки студентів мистецько-педагогічних вузів засобами диригентсько-хорової діяльності.

Актуальність і практична значущість досліджуваної проблеми та її недостатнє висвітлення у науково-методичній та мистецько-педагогічній літературі стосовно вищої музично-педагогічної освіти зумовили вибір теми дисертації: *"Методичні засади диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах"*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах комплексного напряму наукової діяльності кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова: "Зміст, форми і методи фахової підготовки вчителів музичного мистецтва".

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 4 від 28 листопада 2013 року).

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні, розробці й експериментальній перевірці методичних засад диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.

Об'єкт дослідження – процес фахового навчання студентів музично-педагогічних факультетів.

Предмет дослідження – методичні засади диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.

Для досягнення мети дослідження було визначено такі **завдання**:

1. Проаналізувати наявний стан розробленості досліджуваної проблеми у теорії та практиці вищої музично-педагогічної освіти; визначити зміст індивідуально-групових форм диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.
2. Розкрити особливості диригентсько-хорової роботи вчителя музичного мистецтва у загальноосвітньому навчальному закладі.
3. Сформулювати принципи, виявити педагогічні умови та визначити методи диригентсько-хорової підготовки студентів музично-педагогічних факультетів.
4. Розробити компоненту структуру готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних закладах як результату досліджуваного феномену.
5. Визначити критерії, показники та виявити рівні готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.
6. Розробити методичні засади диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах та експериментально перевірити їх ефективність.

Методологічну основу дослідження становлять теорія професійної музичної освіти, положення музичної педагогіки про: специфіку фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних закладах; особливості міжособистісної взаємодії у процесі створення музичних образів засобами хорового диригування та виконавства; хорове диригування як один із засобів творчого розвитку особистості; форми організації навчання й виховання.

Теоретичну основу дослідження склали концептуальні ідеї філософії та методології освіти (В. Андрущенко, І. Бех, І. Зязюн, Конфуцій, Сюнь Цзи та ін.); основні положення психології музичної діяльності (Л. Бочкарьов, В. Касимов, В. Петрушин та ін.); дослідження особливостей вокально-хорової освіти Китаю (Лянь Лю, Хуань Сюань та ін.); наукові праці з фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва (А. Болгарський, А. Козир, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька та ін.); науково-методичні розробки у галузі диригентсько-хорової освіти та навчання (А. Авдієвський, Є. Савчук, Т. Смирнова, І. Коваленко, А. Лащенко, П. Левандо, К. Ольхов, Л. Попова, Чжан Вейцзя, Фен Ібінь, Лі Цзюньшен та ін.).

У дисертаційному дослідженні використано **методи** *теоретичного* та *експериментального* рівнів. *Першу групу* склали методи теоретичного аналізу і синтезу, індукції і дедукції, систематизації і узагальнення провідних наукових положень та передового педагогічного досвіду щодо проблеми дослідження. До *другої групи* увійшли такі методи, як педагогічне спостереження, опитування на предмет досліджуваної проблеми, педагогічний експеримент, якісний і

кількісний аналіз емпіричних показників та їх співставлення з результатами опитування, узагальнення результатів експериментального дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

– *вперше розроблено* методичні засади диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах індивідуально-групового навчання з урахуванням світових досягнень психолого-педагогічної науки;

– *визначено* критерії, показники та рівні сформованості досліджуваного феномену;

– *конкретизовано* зміст диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах;

– *уточнено* педагогічні умови, принципи та методи диригентсько-хорової діяльності як предмету наукового дослідження;

– *подальшого розвитку набули* ідеї гуманістичного, особистісно-орієнтованого та компетентнісного навчання та виховання в контексті фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва України та Китаю в системі Інститутів (факультетів) мистецтв.

Результати дослідження можуть слугувати теоретичним підґрунтям для розробки методичного забезпечення навчального процесу музично-педагогічних факультетів, а також процесу підготовки фахівців різних галузей мистецької освіти.

Практичне значення дослідження полягає у розробці та впровадженні методичних засад, які сприяють якісному оновленню змісту індивідуально-групових форм диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах. Матеріали та результати дослідження можуть бути використані у практиці диригентсько-хорового навчання студентів середніх і вищих музично-освітніх закладів, розробці спецкурсів у галузі хорового диригування, а також практичній діяльності вчителів музичного мистецтва, викладачів хорового диригування та хормейстерів.

Основні теоретичні положення і практичні результати проведеного дисертаційного дослідження включені до змісту дисциплін “Хорове диригування”, “Хоровий клас і практикум роботи з хором”, “Хорознавство”, “Хорове аранжування” та “Методика музичного виховання”, що викладаються для студентів Інституту (факультету) мистецтв НПУ імені М.П. Драгоманова. Методичні засади диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи в загальноосвітніх навчальних закладах експериментально перевірено шляхом їх упровадження у навчально-виховний процес та за ходом виробничої педагогічної практики студентів кафедри музики і хореографії Житомирського державного університету імені Івана Франка (довідка № 379 від 25.11.2015 р.), Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (довідка № 210 від 13.11.2015 р.), Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/2831 від 08.11.2015 р.)

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні положення, висновки, рекомендації та результати дослідження доповідались на *Міжнародних* (Miedzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji "Naukowe Wyszukaj", Warszawa, 2015; "Гуманістичні орієнтири мистецької освіти", Київ, 2015), *Всеукраїнських* ("Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи", Умань, 2015; "Мистецька освіта в контексті глобалізації та полі культурності", Луганськ, 2013) науково-практичних конференціях, а також на щорічних звітних науково-практичних конференціях викладачів та аспірантів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2013-2015).

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічною і теоретичною обґрунтованістю його вихідних положень; проведенням дослідно-експериментальної роботи з використанням комплексу взаємодоповнюючих методів, що відповідають предмету, меті, завданням дослідження; якісною та кількісною обробкою даних; позитивною динамікою досліджуваного феномена за результатами формувального експерименту; репрезентативністю вибірки.

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дослідження висвітлені у 7 одноосібних публікаціях автора, 5 з яких – у провідних фахових виданнях з педагогіки.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (186 найменувань, з них 7 – іноземними мовами). Загальний обсяг тексту дисертації – 206 сторінок, з них 161 – основного тексту. Робота містить 10 рисунків, 14 таблиць, що разом з додатками становить 28 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання й охарактеризовано методи дослідження, сформульовано наукову новизну, практичне значення здобутих результатів, окреслено шляхи апробації та впровадження результатів дослідження, наведено дані про структуру роботи.

У **першому розділі – "Теоретичні основи диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах"** – подано огляд мистецтвознавчих та психолого-педагогічних положень, дотичних до змістової, структурної та функціональної характеристик змісту та форм диригентсько-хорової підготовки у ракурсі навчання, виховання, освіти та культури.

Виходячи з того, що диригентсько-хорова підготовка, як педагогічний процес, має ознаки навчання, виховання й освіти, організаційні форми означеного виду підготовки визначаються сутністю форм навчання та виховання у загально-педагогічному (І. Бех, Н. Гавриш, С. Гончаренко, М. Скаткін, О. Сухомлинська, М. Фіцула та ін.) та мистецько-педагогічному

(Г Падалка, О Рудницька та ін.) аспектах. Сучасний стан фахової підготовки студентів музично-педагогічних факультетів засвідчує, що дослідники значну увагу приділяють змісту диригентсько-хорової підготовки на індивідуальних заняттях з диригування та групових заняттях з хорового класу, практикуму роботи з хором, хорознавства та методики музичного виховання (А Авдієвський, Г Єржемський, В Живов, Л Іконникова, Л Зиновьєва, Ю Кузнєцов, В Семенюк та ін.). Значно меншим є доробок китайських науковців щодо вирішення питань підготовки студентів до роботи зі шкільними хорами засобами колективного навчання (праці Лінь Хай, Лі Цзюньшен, Лянь Лю, Хуань Сюань, Чжан Вейцзя та ін).

Вимоги до музично-педагогічної освіти відповідно до світових стандартів передбачають формування у студентів фахових компетентностей в умовах дотримання балансу між індивідуальними та груповими формами навчання. Індивідуальні заняття є особливо важливими у зверненні до внутрішнього світу студентів, розвитку їхнього духовного потенціалу, рефлексії, актуалізації особистісних смислів фахового зростання. Натомість, групові заняття актуалізують мотиваційну, пізнавальну, оцінювальну та творчо-діяльнісну сфери підготовки майбутніх фахівців. Такий ракурс індивідуально-групових форм навчання забезпечує гармонійний взаємозв’язок гуманістичного, особистісно-орієнтованого, компетентнісного й аксіологічного підходів до диригентсько-хорової підготовки студентів. Індивідуально-групові форми диригентсько-хорового навчання студентів у мистецько-педагогічних вузах спрямовані на вироблення у майбутніх учителів музичного мистецтва навичок усвідомленого виконання та диригування хорових творів; збагачення слухового досвіду; виховання естетичних смаків у доборі кращих зразків хорового мистецтва різних стилів, жанрів, епох; активізації пізнавальної діяльності та професійного мислення; усвідомлення сутності диригентсько-хорової роботи; розуміння драматургії хорових виступів; розвиток здатності до хорової інтерпретації шкільного пісенного репертуару; розвиток творчого потенціалу фахівця у процесі диригентського освоєння хорових творів; уміння практично використовувати набуті знання, уміння та навички.

Дослідники хорового мистецтва (А Авдієвський, Д Болгарський, Є Савчук та ін.) стверджують, що диригування становить вид музичного виконавства на основі володіння співацьким голосом, диригентським жестом, музичним інструментом, поглядом, мімікою, пантомімікою. Особливості диригування визначаються складом учасників хорового колективу та спрямованістю репертуару, традиціями хорових шкіл (національних, місцевих, індивідуальних, авторських). Тому в процесі диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва необхідно поєднувати загальне (отримання повної вищої музично-педагогічної освіти), особливе (специфіка та зміст диригентсько-хорового навчання), одиничне (індивідуальні особливості студентів, викладачів).

У **другому розділі – "Методичні основи диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах"** – здійснено теоретичний аналіз особливостей диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; розроблено компоненти, критерії та показники готовності студентів до диригентсько-хорової роботи як результату досліджуваного різновиду підготовки.

Методичні основи диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва ґрунтуються на взаємодії таких принципів: діалогічної взаємодії; доступності та поступовості; художньо-естетичної та педагогічної доцільності; інтеграції індивідуальних, групових і колективних форм та методів навчання та виховання; єдності теорії та практики; культуровідповідності; емоційної насиченості. Реалізація означених принципів забезпечується створенням педагогічних умов диригентсько-хорового навчання: позитивна емоційна атмосфера діалогу як педагогічної взаємодії викладачів і студентів; забезпечення цілепокладальної активності майбутніх фахівців у процесі формування мотивів диригентсько-хорової діяльності; активізація музично-професійного мислення засобами творчої дії та рефлексії; активізація комунікативної виразності засобами оригінального проектування урочної та позаурочної хорової роботи; реалізація музично-виконавських та музично-педагогічних умінь; орієнтація на ціннісну й технологічну культуру музично-виховної роботи за ходом виробничої педагогічної практики.

Трактуючи диригентсько-хорову підготовку як навчально-виховний процес, що забезпечує ефективність засвоєння знань, умінь та навичок, особистісного розвитку студентів із дотриманням педагогічних принципів, вважаємо, що результатом такого процесу є *готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних закладах*. Означений феномен розглядаємо в особистісному вимірі, тобто, як усталену характеристику особистості, інтегральне особистісне утворення, що складається із сукупності взаємопов'язаних властивостей. Готовність до диригентсько-хорової роботи має різні складові, в залежності від простору її дії, і разом з тим, у межах кожного простору виокремлено ті компоненти, що характеризують учителя музичного мистецтва як фахівця, готового до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітній школі.

Структуру готовності до диригентсько-хорової роботи складають такі компоненти: особистісний, мотиваційно-ціннісний, когнітивний і діяльнісно-творчий. У визначенні цих компонентів ми виходили з того, що якість диригентсько-хорової підготовки студентів музично-педагогічних факультетів визначається сформованістю у них здібностей, знань, умінь, навичок, мотивів, ціннісних орієнтацій, творчої активності та самостійності, що комплексно представлені у внутрішній потребі осягнення змісту хорових творів, розвитку диригентсько-хорового тезаурусу, формуванні професійного мислення та прагненні до творчого самовираження в обраній сфері діяльності.

Особистісний компонент відображає розвиненість у майбутніх учителів музичного мистецтва музичних і творчих здібностей; наявність власного стилю роботи та творчого іміджу, установок на вдосконалення фахових знань, умінь і навичок, а також на збагачення досвіду роботи з хоровими колективами. Особистісний компонент включає особистісні властивості, що сприяють проявам диригентсько-хорової творчості, забезпечують її успішність.

Мотиваційно-ціннісний компонент характеризується позитивним ставленням майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової діяльності у певному просторі, прагненнями педагога до вдосконалення навчально-виховного процесу. Мотиваційно-ціннісний компонент передбачає формування у студентів внутрішньої потреби в диригентсько-хоровій діяльності та установки на її ефективність. Виділення цього компоненту пов'язане з тим, що мотивація диригентсько-хорової діяльності студентів об'єднує інтереси, прагнення та цілі, якими обумовлюється вибір комплексу дій (педагогічних, методичних, виконавських).

Когнітивний компонент включає обізнаність майбутніх учителів музичного мистецтва у сутності й особливостях диригентсько-хорової роботи у навчальному просторі школи, а також особистісних вимогах. Когнітивний компонент забезпечує ефективність внутрішнього плану дій майбутніх фахівців у диригентсько-хоровій діяльності та підвищує їх осмисленість, цілеспрямованість.

Творчо-діяльнісний компонент скеровує особистісний, мотиваційно-ціннісний та когнітивний компоненти готовності студентів до диригентсько-хорової роботи. Саме у студентські роки формуються ті психологічні інтелектуально-емоційні функції, що безпосередньо пов'язані з творчими процесами. Тому творчо-діяльнісний компонент визначає ефективність диригентсько-хорової підготовки, результатом якої є готовність студентів до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.

У **третьому розділі – "Експериментальне дослідження методичних засад диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах "** – визначено рівні готовності студентів музично-педагогічних закладів до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних закладах; викладено зміст, форми, методи констатувального та формувального експериментів; розглянуто динаміку готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи.

Констатувальний експеримент проводився за трьома напрямками: 1) вивчення сучасних підходів до організації індивідуально-групових форм диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва 2) виявлення рівнів готовності студентів до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних закладах; 3) з'ясування залежності рівнів готовності майбутніх фахівців до диригентсько-хорової роботи від методів диригентсько-хорового навчання.

За *першим напрямком* проведено опитування студентів музично-педагогічних факультетів, результати якого виявили певні суперечності існуючої практики диригентсько-хорової підготовки. До плюсів можна віднести те, що викладачі хорового диригування проявляють ініціативу в пошуках нового, цікавого і доступного для молоді хорового репертуару. Проте є і мінуси – більшість викладачів надають перевагу методам і прийомам, орієнтованим лише на репродукування зразка без його подальшого перетворення. А це, в свою чергу, суперечить творчим основам хорового диригування. Крім того, викладачі, як правило, залучають студентів до вивчення хорової музики духовного та академічного стилів і напрямків, не враховуючи педагогічного потенціалу сучасної, естрадної та джазової хорової музики. Такі особливості свідчать про невідповідність практичних підходів до диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва сучасним орієнтирам культури й освіти.

За *другим напрямком* констатувального експерименту розроблено методику діагностування і математичної обробки отриманих даних. З огляду на специфіку індивідуально-групових форм диригентсько-хорової підготовки студентів та фахову модель особистості вчителя музичного мистецтва – керівника шкільного хору, визначено такі ***критерії*** та *показники* готовності до диригентсько-хорової роботи:

- ***Особистісний.*** *Показники:* ступінь розвитку музичних здібностей, ступінь вираженості власного стилю роботи з навчальним вокально-хоровим колективом (наявність вольових якостей, емоційної стійкості, артистизму).
- ***Мотиваційно-ціннісний***. *Показники:* ступінь вираженості інтересу до хорової музики як виду музичного мистецтва і засобу навчання, розвитку та виховання школярів; ступінь вираженості установки на професійний саморозвиток і самовдосконалення у диригентсько-хоровій діяльності.
- ***Когнітивний.*** *Показники:* ступінь освоєння музично-педагогічних та диригентсько-хорових знань; ступінь володіння методикою роботи з навчальним вокально-хоровим колективом.
- ***Творчо-діяльнісний.*** *Показники:* ступінь сформованості диригентсько-хорових умінь та навичок і володіння технікою хорового диригування; ступінь вираженості творчої ініціативи та здатності до творчої інтерпретації хорових творів.

На основі розроблених критеріїв і показників за ходом констатувального експерименту виявлено три рівні готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи: високий, середній і низький.

Високий рівень готовності студентів до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх школах характеризується: яскраво вираженими показниками критерію наявності особистісних властивостей, значною розвиненістю здібностей, високим ступенем проявів власного стилю роботи та творчого іміджу, стійкою установкою на розвиток і вдосконалення фахових знань, умінь і навичок; достатнім досвідом роботи з хоровими колективами. Високий рівень передбачає: розвиненість мотивів диригентсько-хорової діяльності; яскраво

виражений інтерес до хорової музики; бажання удосконалювати музично-виховний процес засобами хорової діяльності; чітке самовизначення себе в ролі педагога – музиканта – хормейстера. Майбутні вчителі добре знаються на особливостях диригентсько-хорової роботи, здатні усвідомлено та цілеспрямовано забезпечувати ефективність внутрішнього плану дій; вільно володіють диригентсько-хоровими уміннями та навичками; творчо та оригінально інтерпретують твори з дотриманням стильових основ хорового диригування та виконавства; організовують концертні виступи хорів, творчо втілюючи музичні образи та досягаючи виразності, артистизму виконання; розуміються на критеріях добору педагогічно доцільного, високохудожнього хорового репертуару для роботи з учнями.

Середній рівень готовності студентів до диригентсько-хорової роботи визначається недостатнім ступенем проявів власного стилю роботи та творчого іміджу, нестійкою установкою на розвиток і вдосконалення фахових знань, умінь, навичок; несамостійністю та безініціативністю студентів у фаховому зростанні. Студенти розуміють соціальну та педагогічну значущість хорового мистецтва, та їхні судження, здебільшого, поверхові, стереотипні, без яскраво вираженої особистісної позиції та емоційної захопленості. У них слабо виражені мотиви диригентсько-хорової діяльності та інтерес до хорової музики; достатньо володіють диригентсько-хоровими уміннями та навичками, але не здатні повною мірою творчо та оригінально інтерпретувати хорові твори. Творчо втілити музичні образи, досягти виразності та артистизму виконання спроможні лише за допомогою викладача. Також студенти задовільно розуміються на критеріях добору педагогічно-доцільного, високохудожнього хорового репертуару для роботи з учнями, мають недостатній досвід роботи з хоровими колективами.

Низький рівень визначається відсутністю проявів власного стилю роботи та творчого іміджу. Набуття фахових знань, умінь, навичок студентами з таким рівнем готовності характеризується ситуативною необхідністю та зовнішніми спонуканнями. Мають поверховий інтерес до диригентсько-хорової діяльності, невиражену особистісну позицію щодо значущості хорового мистецтва. Недостатня спрямованість мотивів диригентсько-хорового навчання. Студенти слабо орієнтуються у питаннях теорії та технології хорового диригування, методики музичного виховання, зокрема, хорової роботи у школі. Студенти слабо володіють технікою хорового диригування, мало здатні до самостійного опрацювання хорових творів та їх виразного виконання. Такі студенти потребують особливої педагогічної уваги викладача, підтримки та допомоги у навчанні.

За зведеними результатами констатувального експерименту серед досліджуваних було виявлено 24,64 % студентів середнього рівня і 75,36 % – низького.

Формувальний експеримент мав на меті розробку й апробацію методичних засад диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, яка спрямована на: формування та розвиток визначених

компонентів готовності студентів до диригентсько-хорової роботи в загальноосвітніх навчальних закладах; стимулювання їхньої мотивації до хорового диригування; забезпечення системи теоретичних знань та практичних умінь і навичок диригентсько-хорової діяльності; збагачення досвіду творчого використання набутих знань, умінь і навичок у процесі музично-педагогічної практики; розвиток ціннісного ставлення до хорового мистецтва.

Розкрито методичні засади диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах:

- дотримання педагогічних *принципів* діалогічної взаємодії, доступності та поступовості, художньо-естетичної та педагогічної доцільності, інтеграції індивідуальних, групових і колективних форм та методів навчання та виховання, єдності теорії та практики, культуровідповідності, емоційної насиченості;
- створення педагогічних *умов* диригентсько-хорового навчання: створення позитивної емоційної атмосфери діалогу як педагогічної взаємодії викладачів і студентів, забезпечення цілепокладальної активності майбутніх фахівців у процесі формування мотивів диригентсько-хорової діяльності, активізація музично-професійного мислення засобами творчої дії та рефлексії, активізація комунікативної виразності засобами оригінального проектування урочної та позаурочної хорової роботи, реалізація музично-виконавських та музично-педагогічних умінь, орієнтація на ціннісну й технологічну культуру музично-виховної роботи за ходом виробничої педагогічної практики;
- розробка й упровадження поетапної *методики* диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.

Методика диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва впроваджувалась у три етапи: перший етап – орієнтувально-підготовчий; другий етап – діяльнісно-практичний; третій етап – творчо-реалізаційний.

Перший (орієнтувально-підготовчий) етап спрямовано на формування когнітивного та мотиваційно-ціннісного компонентів готовності майбутніх фахівців до диригентсько-хорової роботи та накопичення системи теоретичних знань у галузі хорового диригування. Орієнтувальні аспекти навчання на цьому етапі мають на меті вирішення таких завдань: спонукання студентів до активної диригентсько-хорової діяльності в системі вищої музично-педагогічної освіти; формування внутрішньої потреби майбутніх учителів музичного мистецтва в отриманні нових знань у галузі хорового мистецтва; стимулювання інтересу студентів до диригентсько-хорового навчання та усвідомлене набуття ними системи теоретичних знань як основи подальшого формування виконавських умінь та навичок; стимулювання активності студента в диригентсько-хоровій діяльності; ознайомлення із технікою, виконавськими засобами та прийомами

хорового диригування у процесі змістового відтворення музичних образів. На орієнтувальному етапі експериментальна робота організується, переважно, в індивідуальних формах навчально-виховної взаємодії викладачів і студентів. Ключовими методами такої взаємодії стали: *робота над хоровою партитурою* (засвоєння умінь грамотно розбирати твір, здійснювати його музично-теоретичний та вокально-хоровий аналіз, обираючи відповідні стиль і техніку диригування.); *показ* (надання викладачем студентові прикладів для наслідування, які дозволяють засвоїти правила диригентської постави, усвідомити значення жестів, погляду, міміки та пантоміміки у диригуванні хорових творів); *пояснення* (забезпечення викладачем розуміння студентами особливостей роботи диригентського апарату, принципів звуковедення засобами диригентського жесту, специфіки втілення музичних образів у процесі диригентсько-хорового виконання); *переконання* (грамотний педагогічний вплив викладача на студента з метою усвідомленого поглиблення останнім теоретичної обізнаності в хоровому диригуванні та розуміння необхідності знання фізіологічних і психологічних основ хорового диригування).

Другий (діяльнісно-практичний) етап підпорядковано формуванню діяльнісно-творчого та розвитку когнітивного й мотиваційно-ціннісного компонентів диригентсько-хорової готовності студентів. Репродуктивні аспекти навчання на цьому етапі спрямовані на вирішення таких завдань: формування стійкого позитивного ставлення майбутніх учителів до диригентсько-хорової діяльності; подальший розвиток прагнень студента в опануванні технологій хорового диригування; засвоєння диригентсько-хорових умінь та навичок; формування умінь виразного, емоційного та технічно-грамотного диригування хорових творів. Репродуктивний етап підготовки студентів характеризується наповненістю навчального процесу практичними діями хорового диригування. Методи індивідуальної навчально-виховної взаємодії викладачів і студентів (переконання, пояснення, показ) доповнюються методами групового навчання: *виконання одноголосних творів* з метою засвоєння основ хорового диригування (схем, ауфтактів, зняттів, нюансів виразності), *акторське виконання* хорових творів і *театралізація* хорових обробок народних пісень. Ці методи запозичені з китайської диригентсько-хорової школи (Лі Цзюньшен, Лянь Лю, Фен Ібінь, Хуань Сюань, Чень Юй) та адаптовано відповідно до ключових положень театральної педагогіки (Л. Артемова, С. Гіппіус, Л. Грачева, С. Казачков, С.Нікітін та ін.). Диригентсько-хорова підготовка у процесі групових занять передбачає також використання *інтерактивних методів* (диригування ансамблем, бесіда, обговорення), що стимулюють студентів до активного вираження власного бачення твору та альтернатив творчого втілення музичних образів.

Третій (творчо-реалізаційний) етап спрямовується на виявлення особистісного компоненту готовності студентів до диригентсько-хорової роботи, розвиток їхньої творчості та самостійності в доборі та вивченні хорових творів, інтерпретаціях музичних образів, виразному сценічному виконанні,

артистизмі диригування творів перед хором студентів та учнів. Завдання цього етапу зорієнтовані на підвищення усвідомленості виконання та диригування творів, поглиблення практичних виконавських умінь і навичок студентів у процесі диригентсько-хорової підготовки, зокрема, на групових заняттях з практикуму роботи з хором та за ходом виробничої педагогічної практики в загальноосвітній школі. Реалізаційний етап характеризується наповненістю навчального процесу творчими діями хорового диригування, що зумовлюють використання в індивідуальних та групових формах підготовки таких методів: *диригентські інтерпретації* пісень шкільного репертуару, *проектування навчально-виховних і репетиційно-концертних ситуацій* у роботі зі студентськими і шкільними хорами, *діалогічна взаємодія* у диригентсько-хоровій діяльності.

Варто зазначити, що для кожного етапу експериментальної роботи дотримання педагогічних умов і застосування визначених методів не виключає застосування інших, і має лише акцентувальний характер. Упродовж усіх трьох етапів формувального експерименту організація індивідуально-групових форм навчання студентів спрямовується на їхнє професійне становлення у гармонійній єдності усіх компонентів готовності до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.

За результатами формувального експерименту низький рівень готовності до диригентсько-хорової роботи у контрольній групі зафіксовано у 52,95 % студентів, в експериментальній – у 17,65 %; середній рівень у контрольній групі показали 35,29 % респондентів, в експериментальній – 47,06 %; високий рівень у контрольній групі виявлено в 11,76 % студентів, в експериментальній – 35,29 %. Перевірку ефективності проведеного формувального експерименту здійснено шляхом порівняння даних початкового і заключного діагностування. Динаміку готовності студентів контрольної та експериментальної груп до диригентсько-хорової роботи представлено у таблиці 1 (скорочення: ЕГ – експериментальна група, КГ – контрольна група, кнс – констатувальний експеримент, кнт – контрольний експеримент).

Результати дослідно-експериментальної роботи дали змогу зафіксувати позитивну динаміку готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи як результат апробації запропонованих методичних засад.

Таблиця 1

Динаміка готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних закладах

Рівні			***Цифрові показники диригентсько-***	
			ЕГ	КГ
Високий	кнс	абс	0	0
		%	0,00	0,00
	кнт	абс	6	2
		%	35,29	11,76
Середній	кнс	абс	4	5
		%	23,53	29,41
	кнт	абс	8	6
		%	47,06	35,29
Низький	кнс	абс	13	12
		%	76,47	70,59
	кнт	абс	3	9
		%	17,65	52,95

ВИСНОВКИ

У дисертації узагальнено новий підхід до розв’язання проблеми готовності випускників музично-педагогічних факультетів до роботи з навчальними вокально-хоровими колективами та шкільними хорами, що знайшло відображення у теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці методичних засад диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.

1. Сучасний стан вищої музично-педагогічної освіти дозволив визначити диригентсько-хорову підготовку як один із важливих напрямків фахового навчання студентів Інститутів (факультетів) мистецтв. Пріоритетність гуманістичного, особистісно-орієнтованого, компетентнісного й аксіологічного підходів до диригентсько-хорової підготовки майбутніх педагогів зумовлює необхідність дотримання балансу між індивідуальними та груповими формами навчання. Недостатність методичного забезпечення індивідуально-групових форм диригентсько-хорової підготовки студентів музично-педагогічних факультетів вимагає активізації подальших наукових пошуків та розробок ефективних методичних засад досліджуваного феномена.

На основі теоретико-методологічного аналізу наукової літератури з проблеми дослідження та узагальнення практичного досвіду визначено *зміст* індивідуально-групових форм диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у єдності теоретичної і практичної категорій

підготовки, педагогічної складової та особливостей викладання навчальних дисциплін диригентсько-хорового циклу.

2. Аналіз праць, дотичних до проблеми диригентсько-хорової роботи у загальноосвітньому навчальному закладі дозволив розкрити *особливості* такої роботи у контексті синтезу діяльностей внутрішнього та зовнішнього плану, особистісних та професійних якостей учителя музичного мистецтва як музиканта – педагога – організатора – керівника.

3. Відповідно до провідних положень психолого-педагогічної науки сформульовано *принципи* диригентсько-хорової підготовки студентів музично-педагогічних факультетів: доступності та поступовості, художньо-естетичної та педагогічної доцільності, інтеграції індивідуальних, групових і колективних форм навчання, єдності теорії та практики, культуровідповідності, емоційної насиченості. Також виявлено *педагогічні умови* диригентсько-хорового навчання, а саме: створення сприятливого психологічного середовища, забезпечення діалогічності у взаємодії викладачів і студентів, надання пріоритету практичній діяльності, добір цікавого та доступного навчального репертуару, адаптація хорових творів відповідно до можливостей студентів. Визначено *методи* диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема: передачі та сприйняття художньої інформації, проективної роботи над хоровими творами, диригентсько-хорової роботи з навчальними колективами.

4. У досліджені визначено *структуру* готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи у єдності таких *компонентів:* особистісного, мотиваційно-ціннісного, когнітивного та творчо-діяльнісного.

5. У дослідженні розроблено *критерії* та *показники* готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи: особистісний (показники: ступінь розвитку музичних здібностей, ступінь вираженості власного стилю роботи з навчальним вокально-хоровим колективом); мотиваційно-ціннісний (показники: ступінь вираженості інтересу до хорової музики як виду музичного мистецтва і засобу навчання, розвитку та виховання школярів; ступінь вираженості установки на професійний саморозвиток і самовдосконалення у диригентсько-хоровій діяльності); когнітивний (показники: ступінь освоєння музично-педагогічних та диригентсько-хорових знань, ступінь володіння методикою роботи з навчальним вокально-хоровим колективом); творчо-діяльнісний (ступінь сформованості диригентсько-хорових умінь та навичок і володіння технікою хорового диригування, ступінь вираженості творчої ініціативи та здатності до творчої інтерпретації хорових творів). За ходом констатувального експерименту також встановлено *рівні* готовності студентів до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних: високий, середній і низький. Проведений констатувальний експеримент дозволив виявити переважання низького рівня готовності (75,36%).

6. Розкрито методичні засади диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах: дотримання педагогічних принципів діалогічної взаємодії, доступності та поступовості, художньо-естетичної та педагогічної доцільності, інтеграції індивідуальних, групових і колективних форм та методів навчання та виховання, єдності теорії та практики, культуровідповідності, емоційної насиченості; створення педагогічних умов індивідуально-групового навчання: створення позитивної емоційної атмосфери діалогу як педагогічної взаємодії викладачів і студентів, забезпечення цілепокладальної активності майбутніх фахівців у процесі формування мотивів диригентсько-хорової діяльності, активізація музично-професійного мислення засобами творчої дії та рефлексії, активізація комунікативної виразності засобами оригінального проектування урочної та позаурочної хорової роботи, реалізація музично-виконавських та музично-педагогічних умінь, орієнтація на ціннісну й технологічну культуру музично-виховної роботи за ходом виробничої педагогічної практики; упровадження поетапної методики диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.

Упровадження *методики* диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах здійснювалась у три етапи: орієнтувально-підготовчий, діяльнісно-практичний і творчо-реалізаційний. Реалізація завдань формувального експерименту забезпечувалась дотриманням спеціально розроблених методів та прийомів диригентсько-хорової підготовки в умовах індивідуально-групового навчання, а саме: комунікативної взаємодії викладачів і студентів; проектування диригентської роботи над хоровими творами на індивідуальних заняттях з хорового диригування; поетапної роботи над хоровими творами на групових заняттях з хорового класу та практикуму роботи з хором; інтерактивних методів; диригентської інтерпретації пісень репертуару шкільної програми з музичного мистецтва; репетиційної роботи з навчальними вокально-хоровими колективами та шкільними хорами; сценічної роботи хорового диригента.

Перевірку ефективності запропонованих методичних засад диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах здійснено шляхом порівняння даних початкового діагностування і заключного контролю. Результати проведеної дослідно-експериментальної роботи зафіксували позитивну динаміку досліджуваного феномена (низький рівень зафіксовано у 52,95 % студентів, в експериментальній – у 17,65 %; середній рівень у контрольній групі показали 35,29 % студентів, в експериментальній – 47,06 %; високий рівень у контрольній групі виявлено в 11,76 % студентів, в експериментальній – 35,29 %).

Здійснене нами дослідження методичних засад диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у

загальноосвітніх навчальних закладах не вичерпує усіх аспектів досліджуваної проблеми. Подальшого вивчення й наукового обґрунтування потребують питання новітніх технологій диригентсько-хорової роботи, вивчення можливостей поєднання вітчизняних та китайських підходів до диригентсько-хорового навчання, а також специфіки методичної підготовки студентів музично-педагогічних факультетів до роботи з вокально-хоровими колективами різного складу виконавців.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Чжан Лу. Особливості індивідуально-групових форм диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музики до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах / Чжан Лу // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Зб. наук. праць. – Вип. 16 (21). – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – С. 137-141.
2. Чжан Лу. Професійна модель особистості учителя музики – керівника шкільного хору / Чжан Лу // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Зб. наук. праць. – Вип. 18 (23). – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – С. 200-203.
3. Чжан Лу. Сутність, зміст і структура диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музики до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах / Чжан Лу // Наукові записки: Зб. наук. статей. – Вип. CXXXI (126). – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – С. 147-155.
4. Чжан Лу. Розробка репертуару та зміст диригентської роботи зі студентами над хоровими творами на індивідуальних та групових заняттях / Чжан Лу // Музичне мистецтво в освітньологічному дискурсі. – Київ: КУ імені Бориса Грінченка, 2015. – С. 181-189.
5. Чжан Лу. Взаємодія форм диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах діалогу китайської та української культур / Чжан Лу // Гуманізація навчально-виховного процесу: Збірник наукових праць [за заг. ред. проф. В.І. Сипченка]. – Вип. LXXVI. – Слов'янськ: ДДПУ, 2016. – С. 199-205.
6. Чжан Лу. Педагогические условия дирижерско-хоровой подготовки будущих учителей музыки к работе в общеобразовательных учреждениях // Zbior artykulow naukowych Konferencji Miedzynarodowej Naukowo-Praktyczney "Naukowe Wyszukaj". – Warszawa, 30.10.2015. – S. 43-47.
7. Zhang Lu. Pedagogical Conditions of Choral Conducting Training of Future Teachers of Musical Art Education to Work in Secondary Schools /Zhang Lu. Intellektua Archive, Volume 4, Number 6 – Toronto, November 2015 – Publisher: Shiny World Corp. – Canada, Toronto, 2015. – P.170-178.

АНОТАЦІЇ

Чжан Лу. Методичні засади диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – "Теорія та методика музичного навчання" – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова – Київ, 2016.

Дисертація присвячена дослідженню проблеми диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах і вирішенню питання оновлення методичних засад означеної підготовки в умовах фахового навчання студентів мистецьких факультетів. Визначено зміст індивідуально-групових форм диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах, розроблено компоненту структуру готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи як результату досліджуваного феномену. Визначено критерії, показники та виявлено рівні готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-хорової роботи у загальноосвітніх навчальних закладах. Теоретично обґрунтовано методичні засади та експериментально перевірено поетапну методику диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.

Ключові слова: диригентсько-хорова підготовка, майбутній вчитель музичного мистецтва, загальноосвітній навчальний заклад, методичні засади, готовність до диригентсько-хорової роботи.

Чжан Лу. Методические основы дирижерско-хоровой подготовки будущих учителей музыкального искусства к работе в общеобразовательных учебных заведениях. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности: 13.00.02 – "Теория и методика музыкального обучения" – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова – Киев, 2016.

Диссертация посвящена исследованию проблемы дирижерско-хоровой подготовки будущих учителей музыкального искусства к работе в общеобразовательных учебных заведениях и разрешению вопроса обновления методических основ данной подготовки в условиях специального обучения студентов художественных факультетов. Определено содержание индивидуально-групповых форм дирижерско-хоровой подготовки будущих учителей музыкального искусства к работе в общеобразовательных учебных заведениях, разработана компонентная структура готовности будущих учителей музыкального искусства к дирижерско-хоровой работе как результата исследуемого феномена. Определены критерии, показатели и уровни

готовности будущих учителей музыкального искусства к дирижерско-хоровой работе в общеобразовательных учебных заведениях. Теоретически обоснованы методические основы и экспериментально проверена поэтапная методика дирижерско-хоровой подготовки будущих учителей музыки к работе в общеобразовательных учебных заведениях.

Ключевые слова: дирижерско-хоровая подготовка, будущий учитель музыкального искусства, общеобразовательное учебное заведение, методические основы, готовность к дирижерско-хоровой работе.

Zhang Lu. Methodical basics of conducting-choral training the future music arts' teachers to work in secondary schools. – The manuscript.

Thesis on the receipt a candidate’s scientific degree of pedagogical sciences after specialty 13.00.02 – “Theory and methodize of musical studies”. – National Pedagogical Dragomanov University. – Kyiv, 2016.

The thesis is devoted to study the problem of conducting-choral training the future music arts' teachers to work in secondary schools and resolution the issue of update this training's methodical basics in a special training the arts' faculties' students' context. There is determined a content the individual-group forms of conducting-choral training the future music arts' teachers. There is developed a componential structure of readiness the future music arts' teachers to conducting-choral work such as the phenomenon being studied result. There are determined the criteria, indicators and levels of readiness the future music arts' teachers to conducting-choral work in secondary schools. There are theoretically substantiate the methodical basics and experimental checked the phased methodology of conducting-choral training the future music arts' teachers to work in secondary schools.

Keywords: the conducting-choral training, a future music arts' teacher, a secondary school, the methodical basics, the readiness to conducting-choral work.